

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 103002/B/2017/3610303389

**REÁLNA HODNOTA AKO OCEŇOVACIA
VELIČINA V NÁRODNEJ PRÁVNEJ ÚPRAVE
ÚČTOVNÍCTVA**

Bakalárska práca

2017

Lucia Líšková

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

**REÁLNA HODNOTA AKO OCEŇOVACIA
VELIČINA V NÁRODNEJ PRÁVNEJ ÚPRAVE
ÚČTOVNÍCTVA**

Bakalárska práca

Študijný program:	Účtovníctvo
Študijný odbor:	Účtovníctvo
Školiace pracovisko:	Katedra účtovníctva a audítorstva
Vedúci záverečnej práce:	doc. Ing. Mgr. Renáta Pakšiová, PhD.

Bratislava 2017

Lucia Líšková

Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta hospodárskej informatiky

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Lucia Líšková
Študijný program: Účtovníctvo (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.3.12 Účtovníctvo
Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický
Názov: Reálna hodnota ako oceňovacia veličina v národnej právnej úprave účtovníctva

Anotácia: Bakalárska práca analyzuje reálnu hodnotu z účtovného hľadiska podľa národnej právnej úpravy účtovníctva a jej aplikáciu vo vzťahu k jednotlivým druhom majetku a záväzkov.

Vedúci: doc. Ing. Mgr. Renáta Pakšiová, PhD.

Katedra: KÚA FHI - Katedra účtovníctva a audítorstva FHI

Dátum zadania: 07.10.2014

Dátum schválenia: 12.10.2014

prof. Ing. Miloš Tumpach, PhD.

vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

Abstrakt

LÍŠKOVÁ, Lucia: *Reálna hodnota ako oceňovacia veličina v národnej právnej úprave účtovníctva*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Mgr. Renáta Pakšiová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2017, 55 s.

Cieľom záverečnej práce je analýza reálnej hodnoty z účtovného hľadiska podľa národnej právnej úpravy účtovníctva a jej aplikácia vo vzťahu k jednotlivým druhom majetku a záväzkov.

Práca je rozdelená do troch kapitol a obsahuje 8 schém a 15 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná oceňovaniu všeobecne. V súvislosti s oceňovaním je prvá kapitola venovaná aj účtovným zásadám aplikovaným pri oceňovaní. Prvá kapitola obsahuje tiež charakteristiku jednotlivých oceňovacích veličín podľa národnej právnej úpravy účtovníctva.

Druhá kapitola charakterizuje vytýčený cieľ práce, metodiku práce a jednotlivé metódy skúmania potrebné na dosiahnutie vytýčeného cieľa práce.

Záverečná kapitola je rozdelená do troch podkapitol. Prvá podkapitola je venovaná vymedzeniu reálnej hodnoty podľa národnej právnej úpravy účtovníctva. Obsahuje tiež charakteristiku jednotlivých foriem reálnej hodnoty. V druhej podkapitole je uvedené rozdelenie majetku a záväzkov oceňovaných reálnou hodnotou. Tretia podkapitola sa zaoberá zobrazením účtovania o majetku a záväzkoch oceňovaných reálnou hodnotou.

Kľúčové slová:

reálna hodnota, oceňovanie, oceňovacie veličiny, oceňovanie reálnou hodnotou, majetok, záväzky

Abstract

LÍŠKOVÁ, Lucia: *Fair value as measurement basis in national legislation of accounting*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accountancy and Auditing. – Master of thesis: doc. Ing. Mgr. Renáta Pakšiová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2017, 55 pages.

The aim of the thesis is the analysis of fair value from an accounting point of view according to the national accounting legislation and its application in relation to various types of assets and liabilities.

The thesis is divided into three chapters and contains 8 schemes and 15 tables. The first chapter is devoted to the measurement generally. Regarding to measurement, the first chapter is devoted to accounting principles applied in the measurement. The first chapter also contains the characteristic of various measurement basis according to the national accounting legislation.

The second chapter characterizes the set out aim of thesis, methodology of thesis and various methods of examinations necessary to achieve the set out aim of thesis.

The final chapter is divided to three subchapters. The first subchapter is devoted to the definition of fair value according to the national accounting legislation. It also contains the characteristic of various types of fair value. In the second subchapter, there is stated the dividing of assets and liabilities measured at fair value. The third subchapter deals with describing of accounting about assets and liabilities measured at fair value.

Key words:

fair value, measurement, measurement basis, fair value measurement, assets, liabilities

Zoznam tabuliek a schém

	str.
Tabuľka č. 1: Druhy ocenenia vyplývajúce z charakteru objektu ocenenia	12
Tabuľka č. 2: Princípy využívané pri uplatňovaní zásady opatrnosti	19
Tabuľka č. 3: Prístupy používané pri stanovení reálnej hodnoty pomocou oceňovacích modelov	27
Tabuľka č. 4: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti	34
Tabuľka č. 5: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok a záväzky nadobudnuté zámenou – Účtovná jednotka LIME	36
Tabuľka č. 6: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok a záväzky nadobudnuté zámenou – Účtovná jednotka PEAR	37
Tabuľka č. 7: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok bezodplatne nadobudnutý okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami	38
Tabuľka č. 8: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami	39
Tabuľka č. 9: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Nehmotný majetok a hmotný majetok novozistený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený	40
Tabuľka č. 10: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Cenné papiere na obchodovanie - majetkové	44
Tabuľka č. 11: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme	

reálnou hodnotou dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Emisné kvóty	46
Tabuľka č. 12: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu	47
Tabuľka č. 13: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Cenné papiere a podiely na základnom imaní určené na predaj	49
Tabuľka č. 14: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Deriváty	51
Tabuľka č. 15: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Majetok a záväzky zabezpečené derivátmi	52
Schéma č. 1: Najdôležitejšie dôvody oceňovania	13
Schéma č. 2: Deň ocenenia – druhy	14
Schéma č. 3: Elementárne účtovné zásady	15
Schéma č. 4: Všeobecne uznávané účtovné zásady	17
Schéma č. 5: Faktory ovplyvňujúce výber oceňovacej veličiny	21
Schéma č. 6: Formy reálnej hodnoty	26
Schéma č. 7: Úrovne oceňovacích modelov	28
Schéma č. 8: Zobrazenie zániku účtovnej jednotky bez likvidácie	39

Obsah

Úvod.....	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Podstata a význam oceňovania.....	12
1.2 Účtovné zásady aplikované pri oceňovaní	14
1.2.1 Elementárne účtovné zásady	15
1.2.2 Všeobecne uznávané účtovné zásady	17
1.3 Oceňovacie veličiny v národnej právnej úprave účtovníctva	21
1.3.1 Ceny minulosti	22
1.3.2 Ceny prítomnosti.....	22
1.3.3 Ceny budúcnosti	23
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	25
3 Výsledky práce a diskusia.....	26
3.1 Reálna hodnota ako oceňovacia veličina v právnej úprave účtovníctva Slovenskej republiky	26
3.2 Majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou	30
3.2.1 Prvotné oceňovanie majetku a záväzkov reálnou hodnotou	31
3.2.2 Následné oceňovanie majetku a záväzkov reálnou hodnotou	32
3.3 Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov oceňovaných reálnou hodnotou	33
3.3.1 Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu.....	33
3.3.2 Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou v súvislosti so zánikom obchodnej spoločnosti alebo družstva bez likvidácie	41
3.3.3 Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.....	43
3.3.4 Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou vždy ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka	50
Záver	54
Zoznam použitej literatúry	55

Úvod

Oceňovanie je v účtovníctve považované za jeden z hlavných problémov, pretože na základe údajov z účtovnej závierky môžeme zhodnotiť finančnú situáciu a výnosnosť účtovnej jednotky. Je teda dôležité pri uplatňovaní zásady verného a pravdivého zobrazenia skutočností. Podľa slovenskej úpravy účtovníctva rozlišujeme z hľadiska času viacero oceňovacích veličín. Cieľom našej záverečnej práce je analýza oceňovacej veličiny reálna hodnota a jej aplikácia vo vzťahu k jednotlivým druhom majetku a záväzkov.

Reálnu hodnotu považujeme za cenu prítomnosti. V minulosti, pred hospodárskou krízou, sa uvažovalo o jej zavedení ako primárnej oceňovacej veličiny. Využitie reálnej hodnoty ako primárnej oceňovacej veličiny je však diskutabilné, keďže reálna hodnota má viacero foriem a nie každá z nich je rovnako objektívna. Za najobjektívnejšiu formu reálnej hodnoty považujeme trhovú cenu, ale vo väčšine prípadov ocenenia majetku a záväzkov reálnou hodnotou sa využívajú ostatné formy reálnej hodnoty, a to oceňovacie modely alebo posudok znalca, kde sa používa tiež odhad. Objektívnosť vyplývajúca z ocenenia majetku a záväzkov reálnou hodnotou je jedným z dôvodov, prečo má oceňovanie reálnou hodnotou svojich zástancov aj odporcov. Po finančnej a hospodárskej kríze, odporcovia reálnej hodnoty označili reálnu hodnotu za jeden z hlavných problémov vzniku krízy.

V súčasnosti je rozsah majetku a záväzkov, ktoré sa oceňujú reálnou hodnotou, širší ako v minulosti. Dôvodom je novela zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1.1.2016, kedy prišlo k zrušeniu oceňovacej veličiny reprodukčná obstarávacia cena, a teda niektoré druhy majetku a záväzkov, ktoré boli do 31.12.2015 oceňované touto oceňovacou veličinou, sa aktuálne oceňujú reálnou hodnotou.

Prvá kapitola záverečnej práce je zameraná na vymedzenie oceňovania vo všeobecnosti, rovnako ako aj základných pojmov používaných pri oceňovaní. Ďalej sú zobrazené hlavné dôvody ocenenia a vymedzené druhy dňa ocenenia. V prvej kapitole sú tiež charakterizované jednotlivé elementárne účtovné zásady a všeobecne uznávané účtovné zásady. Prvá kapitola obsahuje aj rozdelenie oceňovacích veličín z hľadiska času a ich charakteristiku.

Obsahom druhej kapitoly je formulovaný cieľ práce, charakterizovaná metodika práce a metódy skúmania. Druhá kapitola je teda venovaná sprehl'adneniu súčastí záverečnej práce.

Tretia kapitola je venovaná analýze reálnej hodnoty ako oceňovacej veličiny podľa slovenskej právnej úpravy účtovníctva. Sú tam uvedené jednotlivé formy reálnej hodnoty

a taktiež ich hlbšia charakteristika. Ďalej je uvedené členenie majetku a záväzkov podľa dňa, ku ktorému sa oceňujú reálnou hodnotou. Takto ich delíme do štyroch skupín, a to: majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu, majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou v súvislosti so zánikom obchodnej spoločnosti alebo družstva bez likvidácie, majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou vždy ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Posledná podkapitola tretej kapitoly obsahuje zobrazenie účtovania majetku a záväzkov oceňovaných reálnou hodnotou a riešené príklady aj v tabuľkovej forme.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

„Cieľom účtovníctva je prostredníctvom účtovnej závierky poskytovať informácie o finančnej situácii, výnosnosti (finančnej výkonnosti) a o zmenách vo finančnej situácii účtovnej jednotky vždy za určité časové obdobie v peňažnom vyjadrení rôznym používateľom, ktorí na ich základe prijímajú ekonomické rozhodnutia.“¹ Na to, aby sme dosiahli cieľ účtovníctva, musíme hospodárske činnosti vyjadriť v peňažných jednotkách, t. j. oceniť ich.

1.1 Podstata a význam oceňovania

Oceňovaním v účtovníctve rozumieme *„spôsob vyjadrovania objektu oceňovania v peňažných jednotkách.“²* Jeho podstatou je výber oceňovacej veličiny použitej na ocenenie. Oceňovanie predstavuje hlavný problém účtovníctva, keďže používatelia informácií z účtovníctva na základe údajov z účtovnej závierky hodnotia finančnú situáciu a výnosnosť účtovnej jednotky.

Účtovať môžeme len o skutočnostiach, ktoré vieme kvantifikovať, čo znamená, že vieme určiť ich mieru adekvátnou meracou jednotkou a ich množstvo kvantifikovať.

Účtovná jednotka môže kvantifikovať hospodárske činnosti pomocou naturálnych jednotiek a peňažných jednotiek. Naturálne jednotky však neposkytujú používateľom informácií z účtovníctva dostatočné informácie potrebné na posúdenie finančnej situácie, výnosnosti a peňažných tokov účtovnej jednotky. Preto je potrebné, aby sa skutočnosti, ktoré sa zaznamenávajú v účtovníctve a vykazujú v účtovnej závierke, prevádzali na peňažné jednotky. Na rozdiel od naturálnych jednotiek sa mení ich kúpna sila v čase, ktorá je daná množstvom tovarov a služieb, ktoré je možné za danú jednotku nakúpiť pri aktuálnej úrovni cien. To sa však dá korigovať použitím rôznych oceňovacích veličín.

Pri oceňovaní v peňažných jednotkách sa aplikuje viacero elementárnych účtovných zásad, v záujme dosiahnutia verného a pravdivého zobrazenia skutočností.

Objektom ocenenia, a z toho vyplývajúce druhy ocenenia, sú:

¹ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 10. ISBN 978-80-8078-418-8.

² PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 36. ISBN 978-80-8078-445-4.

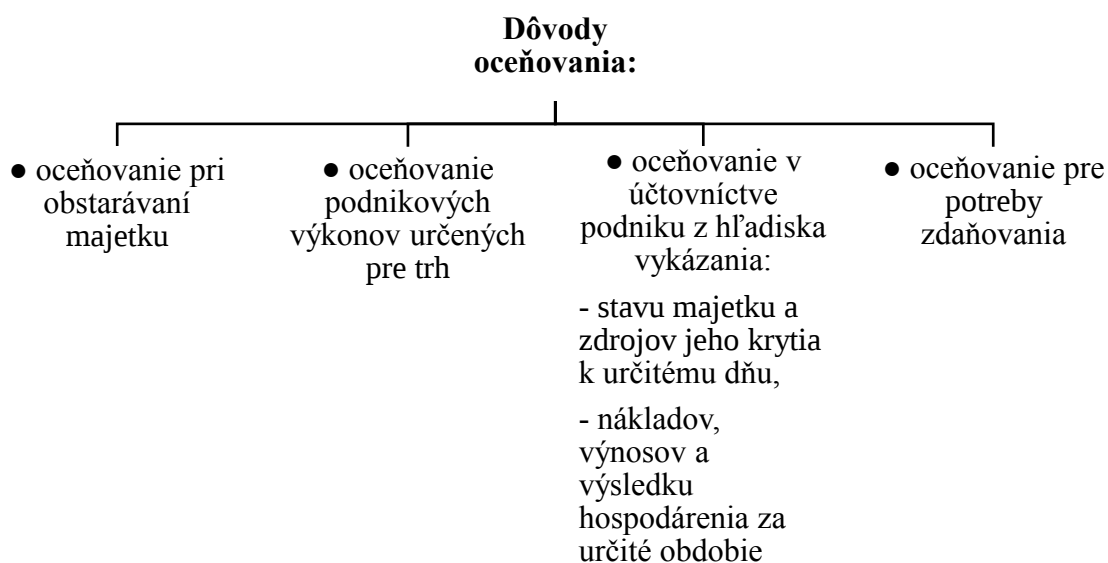
Tabuľka č. 1: Druhy ocenenia vyplývajúce z charakteru objektu ocenenia

Charakter objektu ocenenia	Druh ocenenia
- jednotlivé zložky majetku a záväzkov podnikateľskej účtovnej jednotky	- individuálne ocenenie
- účtovná jednotka ako celok	- celkové ocenenie

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 39. ISBN 978-80-8078-445-4.

Cena v účtovníctve predstavuje „mieru hodnoty objektu oceňovania vyjadrenú v peňažných jednotkách.“³ Za správnu cenu považujeme tú, ktorá najlepšie zodpovedá sledovanému zámeru oceňovania.

Schéma č. 1: Najdôležitejšie dôvody oceňovania

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 37. ISBN 978-80-8078-445-4.

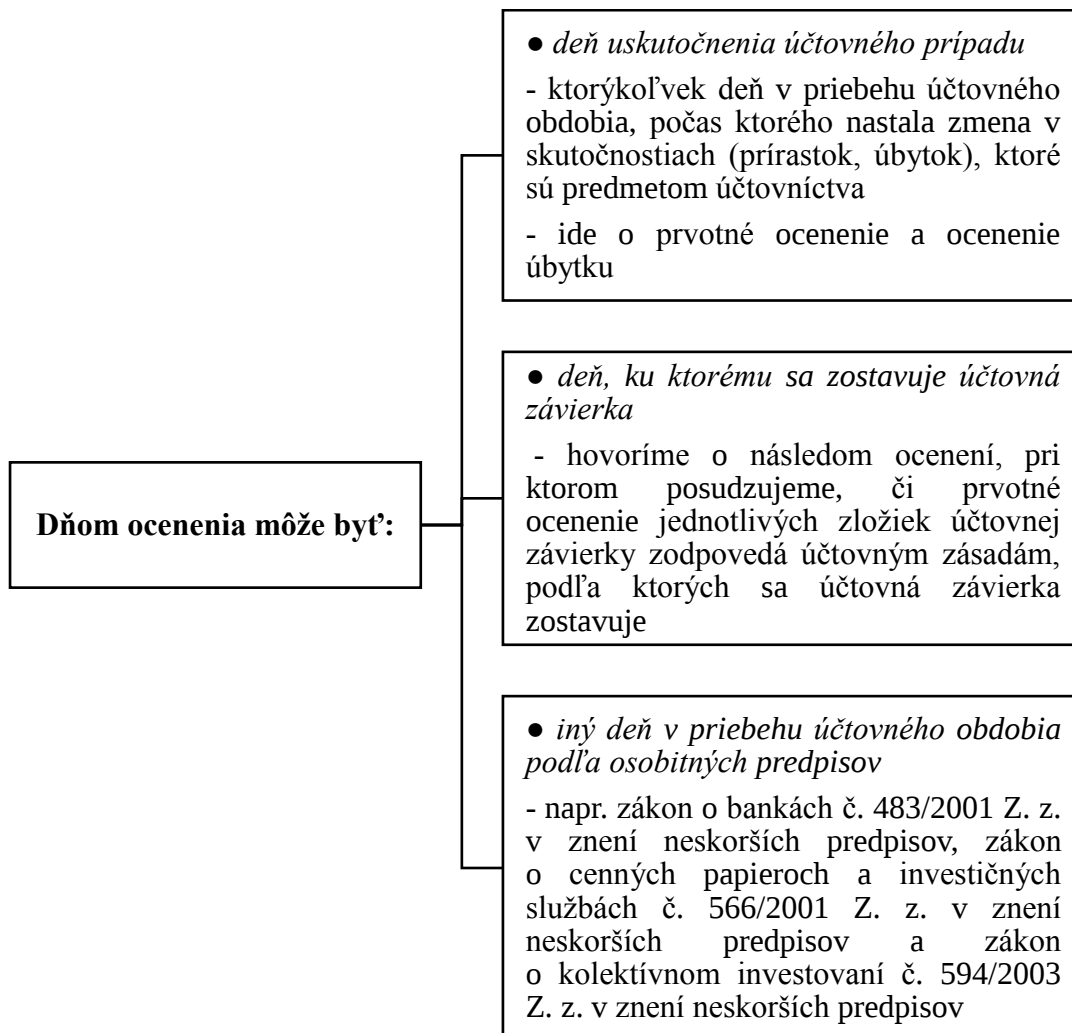
„Oceňovanie plní dôležitú úlohu aj pri účtovaní o jednotlivých zmenách majetku a záväzkov počas účtovného obdobia, aj pri vykazovaní stavu majetku a záväzkov a zisťovaní výsledku hospodárenia vyčísľovaného na konci účtovného obdobia.“⁴

³ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 186. ISBN 978-80-8078-418-8.

⁴ PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 38. ISBN 978-80-8078-445-4.

Deň, v ktorom musí účtovná jednotka určiť, akou oceňovacou veličinou sa má oceniť daný druh majetku a záväzkov, nazývame deň ocenenia.

Schéma č. 2: Deň ocenenia - druhy

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona o účtovníctve č. 431/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.^{5,6}

1.2 Účtovné zásady aplikované pri oceňovaní

„Účtovné zásady predstavujú súbor pravidiel, komplex uznaných praktických poznatkov a zákonitostí, ktoré účtovné jednotky dodržiavajú pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky.“⁷

⁵ ďalej len „zákon o účtovníctve“

⁶ Zákon o účtovníctve, § 24, ods. 1

⁷ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 98. ISBN 978-80-8078-418-8.

Aplikovaním účtovných zásad pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky zabezpečujeme cieľ účtovníctva a cieľ účtovnej závierky. „Cieľom účtovnej závierky je poskytovať informácie o finančnej situácii, výnosnosti a zmenách vo finančnej situácii účtovnej jednotky, ktoré sú užitočné pre široký okruh používateľov pri ich ekonomickom rozhodovaní.“⁸

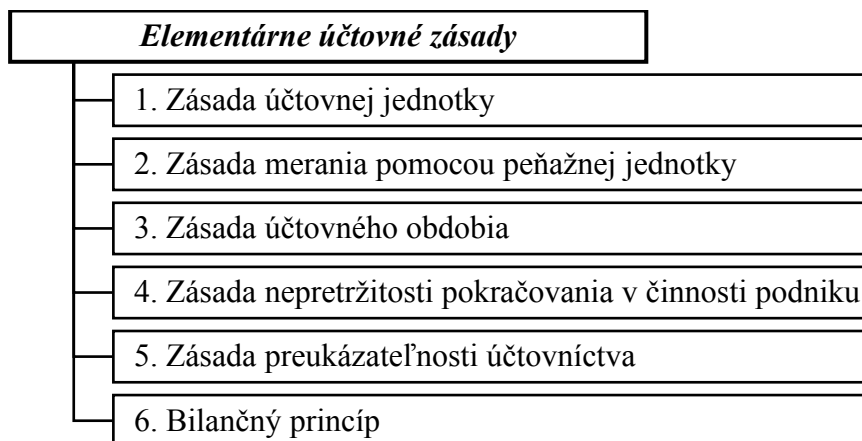
Účtovníctvo sa riadi dvoma skupinami účtovných zásad:

- a) elementárne (základné) účtovné zásady,
- b) všeobecne uznávané účtovné zásady.

1.2.1 Elementárne účtovné zásady

Pod elementárnymi účtovnými zásadami rozumieme prirodzené požiadavky, ktoré sú pre účtovníctvo veľmi dôležité. Označujeme ich tiež ako predpoklady alebo východiská existencie účtovníctva. Aby účtovníctvo plnilo svoje funkcie, musia byť zabezpečené podmienky, ktoré sú vymedzené v elementárnych účtovných zásadách.

Schéma č. 3: Elementárne účtovné zásady

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 101. ISBN 978-80-8078-418-8.

Zásada účtovnej jednotky zabezpečuje identifikáciu majetku, ktorým sa účtovná jednotka oddeľuje od jej okolia. Pod pojmom účtovná jednotka rozumieme „ekonomický celok, za ktorý sa zostavuje individuálna účtovná závierka“⁹. Účtovná jednotka je v plnom

⁸ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 235. ISBN 978-80-8078-418-8.

⁹ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 102. ISBN 978-80-8078-418-8.

rozsahu zodpovedná za vedenie účtovníctva a zostavenie účtovnej závierky. Dodržanie zásady účtovnej jednotky pri účtovaní a zostavovaní účtovnej závierky znamená, že sa musí oddeliť majetok a záväzky vlastníkov účtovnej jednotky od majetku a záväzkov samotnej účtovnej jednotky.

Základnou meracou jednotkou v účtovníctve je peňažná jednotka. Z použitia **zásady merania pomocou peňažnej jednotky**, rovnako ako aj z definície majetku, záväzkov, nákladov a výnosov vyplýva, že účtovná jednotka účtuje len o skutočnostiach, ktoré sa dajú spoľahlivo oceniť. Povinnosťou účtovnej jednotky je viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku v peňažných jednotkách meny euro. Majetok a záväzky vyjadrené v cudzej mene oceňuje účtovná jednotka v cudzej mene a v mene euro.

„Časový úsek medzi dňami, ku ktorým sa zostavujú dve po sebe idúce účtovné závierky, sa nazýva účtovné obdobie.“¹⁰ Účtovným obdobím môže byť kalendárny rok alebo hospodársky rok. Pri aplikácii **zásady účtovného obdobia** sa vyžaduje zabezpečenie časovej a vecnej súvislosti účtovných prípadov s účtovným obdobím.

Účtovná jednotka zostavuje riadnu účtovnú závierku v prípade, že nemá povinnosť ani úmysel ukončiť svoju činnosť, a teda, že bude pokračovať v činnosti aj v blízkej budúcnosti. Právna úprava Slovenskej republiky stanovuje interval minimálne 12 mesiacov od dátumu, ku ktorému bola zostavená riadna účtovná závierka. Aplikácia **zásady nepretržitosti pokračovania v činnosti podniku** ovplyvňuje najmä oblasť oceňovania majetku a záväzkov v účtovníctve účtovnej jednotky.

Preukázateľnosť účtovníctva má dve stránky, ktorými sú účtovná dokumentácia a inventarizácia. Účtovná dokumentácia je tvorená súhrnom všetkých účtovných dokladov účtovnej jednotky. Na overenie vecnej správnosti účtovníctva účtovnej jednotky ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, slúži inventarizácia. **Zásada preukázateľnosti účtovníctva** teda súvisí najmä so schopnosťou účtovníctva zaznamenávať priebeh ekonomickej činnosti účtovnej jednotky.

Podstatou **bilančného princípu** v účtovníctve je paralelný dvojaký pohľad na majetok. Na majetok sa v podvojnóm účtovníctve pozeráme z dvoch hľadísk, a to z hľadiska

¹⁰ ŠLOSÁROVÁ, A. 2014. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014, s. 12. ISBN 978-80-225-3800-8.

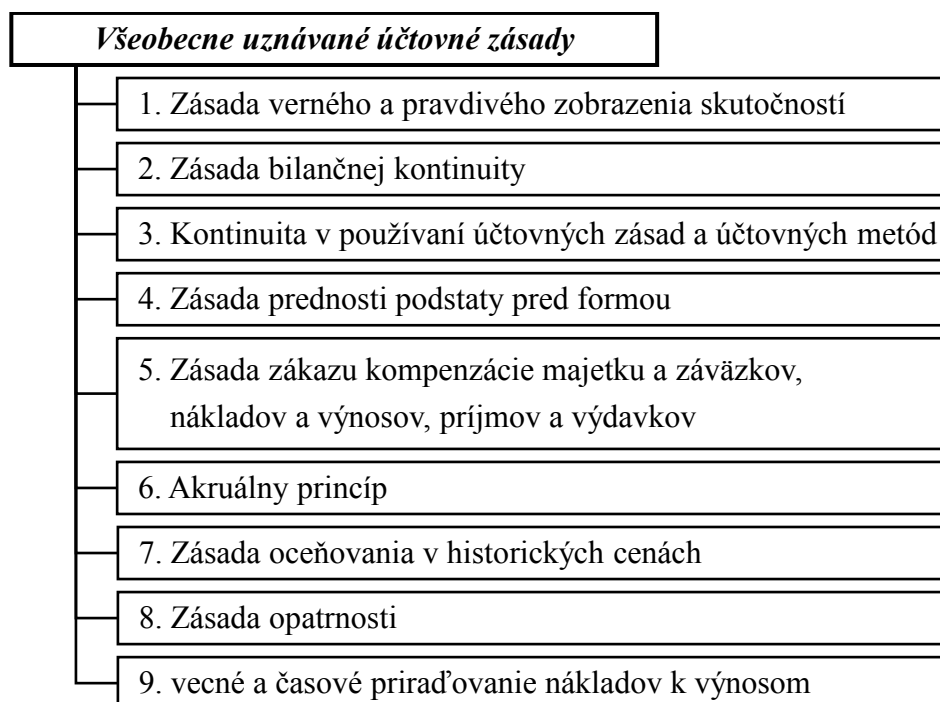
formy, v ktorej sa majetok nachádza a z hľadiska zdrojov, z ktorých majetok vznikol. Bilančný princíp predstavuje základ súvahy a je z neho odvodená podvojná účtovných zápisov. Bilančný princíp je tiež premietnutý v bilančnej rovnici¹¹:

$$\text{MAJETOK} = \text{VLASTNÉ IMANIE} + \text{ZÁVÄZKY}$$

1.2.2 Všeobecne uznávané účtovné zásady

Východiskom pri určovaní obsahovej náplne položiek výkazov účtovnej závierky a požiadaviek na uvádzanie informácií v poznámkach účtovnej závierky sú **všeobecne uznávané účtovné zásady**. Spájajú sa teda s vecnou (obsahovou) stránkou informácií účtovníctva. Všeobecne uznávané účtovné zásady sa nezameriavajú na formálnu stránku účtovania a vykazovania, ale na to čo, v akom ocenení a akým spôsobom sa vykazuje v účtovnej závierke.

Schéma č. 4: Všeobecne uznávané účtovné zásady

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 108. ISBN 978-80-8078-418-8.

¹¹ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 107. ISBN 978-80-8078-418-8.

Podľa zákona o účtovníctve, účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky.

Zásada verného a pravdivého zobrazenia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, sa v trhovej ekonomike považuje za základnú všeobecne uznávanú účtovnú zásadu. Tiež sa považuje za nadradenú nad všetky ostatné zásady. Poznáme dve stránky tejto zásady, a to¹²:

- objektívnu, súvisiacu s verným zobrazením skutočností – zobrazenie v účtovnej závierke považujeme za verné v prípade, ak:
 - obsah položiek účtovnej závierky zodpovedá skutočnosti,
 - je v súlade s ustanovenými účtovnými zásadami a účtovnými metódami,
- subjektívnu, súvisiacu s pravdivým zobrazením skutočností – zobrazenie v účtovnej závierke považujeme za pravdivé v prípade, ak sa pri ňom použijú účtovné zásady a účtovné metódy vedúce k dosiahnutiu verného zobrazenia.

Pod **zásadou bilančnej kontinuity** rozumieme, že sa konečné zostatky účtov, vykazované v konečnej súvahe, musia zhodovať so začiatocnými stavmi týchto účtov v začiatkovej súvahe zostavenej k prvému dňu bezprostredne nasledujúceho účtovného obdobia.

Porovnateľnosť informácií v účtovných závierkach danej účtovnej jednotky za dve po sebe nasledujúce účtovné obdobia dosiahneme použitím rovnakých účtovných zásad a účtovných metód pri ich zostavovaní, t. j. **kontinuitou v používaní účtovných zásad a účtovných metód**. Rozlišujeme¹³:

- formálnu kontinuitu – v každom účtovnom období prezentujeme informácie v účtovnej závierke rovnakým spôsobom, a teda vyžaduje sa rovnaké usporiadanie položiek účtovnej závierky a rovnaká štruktúra informácií v súvahe,
- vecnú kontinuitu – používame rovnaké spôsoby oceňovania a postupy účtovania počas celého účtovného obdobia a v dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach.

¹² ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 108. ISBN 978-80-8078-418-8.

¹³ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 109. ISBN 978-80-8078-418-8.

Podľa **zásady prednosti podstaty pred formou**, o majetku účtuje a vykazuje ho v súvahe účtovná jednotka, ktorá majetok využíva, bez ohľadu na to, či je jeho vlastníkom alebo nie. A teda majetok vykazuje účtovná jednotka, ktorá má z neho ekonomický úžitok.

Účtovná jednotka musí účtovať samostatne a bez vzájomného započítania o majetku a záväzkoch, o nákladoch a výnosoch a o príjmoch a výdavkoch aj v prípade, že sa týkajú tej istej skutočnosti. Takto sa vykazujú aj v účtovnej závierke.

Dodržanie **zásady zákazu kompenzácie majetku a záväzkov, nákladov a výnosov, príjmov a výdavkov** súvisí:

- s pravdivosťou a vernosťou zobrazenia skutočností,
- s úplnosťou účtovných informácií v účtovníctve,
- s preukázateľnosťou účtovných informácií v účtovníctve,
- so spoľahlivosťou účtovných informácií v účtovníctve.

Uplatnenie **akruálneho princípu** znamená, že „účtovná jednotka účtuje náklady a výnosy v tom účtovnom období, v ktorom vznikli, bez ohľadu na deň ich úhrady, inkasa alebo na deň vyrovnania iným spôsobom“¹⁴. Účtujú sa teda v účtovnom období, s ktorým časovo a vecne súvisia.

Ďalšou účtovnou zásadou je **zásada oceňovania v historických cenách**. Historické ceny sa vzťahujú na obdobie, v ktorom bol majetok obstaraný kúpou, vytvorený vlastnou činnosťou alebo obstaraný iným spôsobom a na obdobie, v ktorom vznikol záväzok. Výhodou historických cien je preukázateľnosť na základe účtovných dokladov, podľa ktorých sa ceny majetku a záväzkov stanovili pri prvotnom ocenení. Nevýhodou je, že ceny nemusia zodpovedať skutočnosti vzhľadom na ich vývoj alebo na infláciu (napr. pri cene pôdy).

Odhad krokov, ktoré majú v účtovnej jednotke zabrániť prenášaniam rizík a strát do budúcnosti, predstavuje v účtovníctve opatrnosť. Účtovná jednotka pristupuje k odhadom tak, aby sa záväzky a náklady nepodhodnocovali a majetok a výnosy nenadhodnocovali. Podstatou **zásady opatrnosti** je teda vykazovanie majetku v čo najnižšej a záväzkov v čo najvyššej sume.

¹⁴ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 112. ISBN 978-80-8078-418-8.

Tabuľka č. 2: Princípy využívané pri uplatňovaní zásady opatrnosti

Princíp	Charakteristika
Realizačný princíp	- v účtovnej závierke účtujeme a vykazujeme len tie výnosy (zisky), ktoré boli ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, už realizované,
Imparitný (nerovnaký) princíp	- očakávané, ale neisté výnosy, a teda nerealizované zisky, neúčtujeme a nevykazujeme v účtovnej závierke, - naopak, náklady účtujeme a vykazujeme už v čase ich vzniku, bez ohľadu na moment realizácie, čím zabezpečujeme vykazovanie nerealizovaných, ale poznaných strát, ktoré neúčtujeme a nevykazujeme v účtovnej závierke
Princíp nižšej (najnižšej) ceny	- majetok vykazujeme v súvahe v ocenení najnižšou cenou, ktorú je možné použiť pri danom druhu majetku (podľa právnej úpravy účtovníctva) - využívame tiché rezervy
Princíp osvetľovania (objasňovania) hodnoty	- účtovná jednotka uvádza informácie iba v poznámkach účtovnej závierky (neúčtuje o nich, pretože nespĺňajú podmienky na zaúčtovanie)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 113. ISBN 978-80-8078-418-8.

Zásadu opatrnosti môžeme zabezpečiť aj účtovaním a vykazovaním rezerv, ktorými zabezpečíme, že celkové záväzky nie sú podhodnotené.

Uplatnením tejto zásady môžeme ocenenie majetku upravovať len smerom nadol (znižovať). Ocenenie môžeme spätne zvýšiť len do výšky pôvodného ocenenia. To je dôvod, prečo je zásada opatrnosti čiastočne v rozpore s oceňovaním majetku reálnou hodnotou, pri ktorom sa účtovná hodnota majetku môže meniť smerom hore aj dolu. Na účtovanie zníženia ocenenia majetku používame opravné položky k majetku.

Zásada vecného a časového prirad'ovania nákladov k výnosom je založená na princípe súmerateľnosti (porovnateľnosti) výnosov a nákladov, ktorý predpokladá

priradovanie nákladov k výnosom vzťahujúcich sa na rovnaké účtovné obdobie . Z daných nákladov a výnosov vypočítame výsledok hospodárenia. A teda¹⁵:

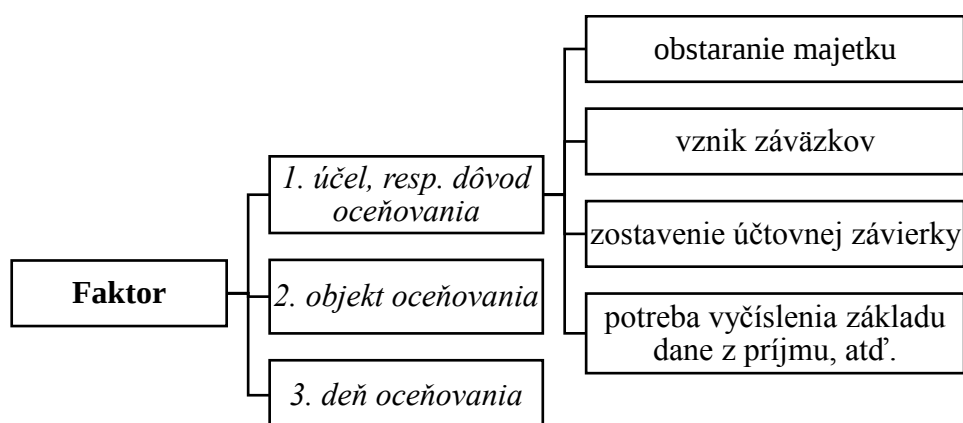
- „ak v účtovnom období vznikol náklad, účtovná jednotka je povinná zaúčtovať výnos, ktorý s ním časovo aj vecne súvisí,
- ak v účtovnom období vznikol výnos, účtovná jednotka je povinná zaúčtovať náklad, ktorý s ním časovo aj vecne súvisí.“

V SR sa uplatňuje koncepcia založená na vyprodukovanom výsledku hospodárenia, v ktorej sú pri zisťovaní výsledku hospodárenia určujúce náklady a k nim sa priradujú výnosy.

1.3 Oceňovacie veličiny v národnej právnej úprave účtovníctva

Pod oceňovacími veličinami (základňami) rozumieme rôzne druhy cien v užšom zmysle, ktoré sa používajú pri oceňovaní majetku a záväzkov v bežnom účtovníctve a v účtovnej závierke.¹⁶

Schéma č. 5: Faktory ovplyvňujúce výber oceňovacej veličiny

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 186. ISBN 978-80-8078-418-8.

Z časového hľadiska v účtovníctve rozlišujeme¹⁷:

- oceňovacie veličiny stanovené na báze cien minulosti (historických cien),
- oceňovacie veličiny stanovené na báze cien prítomnosti,

¹⁵ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 115. ISBN 978-80-8078-418-8.

¹⁶ PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 52. ISBN 978-80-8078-445-4.

¹⁷ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 186. ISBN 978-80-8078-418-8.

- oceňovacie veličiny stanovené na báze cien budúcnosti.

1.3.1 Ceny minulosti

„Ceny minulosti predstavujú peňažné prostriedky, ktoré boli vynaložené na obstaranie nakupovaného alebo vyrobeného majetku, ceny použité pri vzniku pohľadávky a záväzku, resp. pri prevzatí záväzku.“¹⁸ Ceny minulosti sa zisťujú sčítaním nákladov, ktoré skutočne vznikli, a teda predstavujú sumu uskutočnenej transakcie. Výhodou ich použitia je najmä ich preukázateľnosť – dokladová overiteľnosť. Naopak, nevýhodou je, že nezohľadňujú zmeny cien na trhu. Z hľadiska slovenskej právnej úpravy sem patrí:

- obstarávacia cena,
- vlastné náklady,
- menovitá hodnota.

Obstarávacia cena predstavuje „cenu, za ktorú sa majetok obstaral vrátane nákladov súvisiacich s obstaraním a všetky zníženia tejto obstarávacej ceny.“¹⁹

Ako je uvedené v zákone o účtovníctve, „**vlastnými nákladmi** rozumieme:

- pri zásobách vytvorených vlastnou činnosťou priame náklady vynaložené na výrobu alebo inú činnosť, prípadne aj časť nepriamych nákladov, ktorá sa vzťahuje na výrobu alebo na inú činnosť,
- pri hmotnom majetku okrem zásob a nehmotnom majetku, okrem pohľadávok vytvorenou vlastnou činnosťou priame náklady vynaložené na výrobu alebo inú činnosť a nepriame náklady, ktoré sa vzťahujú na výrobu alebo inú činnosť.“²⁰

Menovitou hodnotou nazývame „cenu, ktorá je uvedená na peňažných prostriedkoch a ceninách, alebo sumu, na ktorú pohľadávka alebo záväzok znie.“²¹

1.3.2 Ceny prítomnosti

Pri použití cien prítomnosti vychádzame z bežných trhových podmienok, t. j. aktuálnych cien platných v deň ocenenia. Sú to teda „aktuálne ceny zodpovedajúce

¹⁸ TKÁČOVÁ, L. – JUHÁSZOVÁ, Z. 2013. *Reálna hodnota (Fair Value) ako oceňovacia veličina*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, s. 13. ISBN 978-80-225-3799-5.

¹⁹ Zákon o účtovníctve, § 25, ods. 6, písm. a)

²⁰ Zákon o účtovníctve, § 25, ods. 6, písm. b)

²¹ Zákon o účtovníctve, § 25, ods. 6, písm. c)

podmienkam v súčasnosti a premietajú v sebe aj zmeny kúpnej sily peňažnej jednotky, kurzové rozdiely a zmeny trhových podmienok (pohyb cien)²². Ceny prítomnosti vyjadrujú pri ocenení majetku množstvo peňažných prostriedkov, ktoré by účtovná jednotka musela vynaložiť, ak by daný majetok obstarala v súčasnosti. Ocenenie záväzkov je v hodnote ich úhrady, teda v nediskontovanej sume peňazí, ktorú bude za normálnych podmienok potrebné podľa očakávania vynaložiť na ich úhradu.²³

Zistenie cien prítomnosti je častokrát zložité, finančne náročné a niekedy aj nemožné. Napriek tomu, najlepšie zodpovedajú pravdivému obrazu o objeme majetku účtovnej jednotky. Za cenu prítomnosti, od 1.1.2016, považujeme už len reálnu hodnotu. Do 31.12.2016 sme sem zarad'ovali aj reprodukčnú obstarávaciu cenu.

Reprodukčnou obstarávacou cenou sme rozumeli „cenu, za ktorú by sa majetok obstaral v čase, keď sa o ňom účtovalo.“²⁴ Išlo o simulovanú cenu, ktorá vychádzala z aktuálnych trhových podmienok.

Reálnu hodnotu predstavuje „suma, za ktorú môže byť majetok vymenený alebo záväzok vysporiadaný v nezávislej transakcii medzi informovaným, dobrovoľne súhlasiacim kupujúcim a informovaným, dobrovoľne súhlasiacim predávajúcim.“²⁵ Viac sa budeme reálnej hodnote venovať v tretej časti bakalárskej práce.

1.3.3 Ceny budúcnosti

Ceny budúcnosti zahŕňajú všetky druhy vopred stanovených oceňovacích veličín. Zarad'ujeme sem očakávané ceny na trhu, vopred stanovené vlastné náklady alebo výrobné ceny, plánované kladné alebo záporné peňažné toky a pod.²⁶

Jednou z cien budúcnosti je aj **súčasná diskontovaná (odúročená) hodnota budúcich peňažných tokov**, ktorá zohľadňuje časovú hodnotu peňazí. Použitím tohto spôsobu oceňovania „sa majetok ocení v súčasnej diskontovanej (odúročenej) hodnote

²² PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 66. ISBN 978-80-8078-445-4.

²³ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 187. ISBN 978-80-8078-418-8.

²⁴ Zákon o účtovníctve, § 25, ods. 6, písm. b), do 31.12.2015

²⁵ PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 67. ISBN 978-80-8078-445-4.

²⁶ PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 75. ISBN 978-80-8078-445-4.

*budúcich peňažných príjmov, ktoré podľa očakávania daný majetok prinesie. Záväzky sa oceňujú v súčasnej diskontovanej hodnote budúcich peňažných výdavkov, ktoré budú podľa očakávania za normálnych podmienok vynaložené na ich úhradu.*²⁷

²⁷ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011, s. 188. ISBN 978-80-8078-418-8.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom bakalárskej práce je analýza reálnej hodnoty z účtovného hľadiska podľa národnej právnej úpravy účtovníctva a jej aplikácia vo vzťahu k jednotlivým druhom majetku a záväzkov.

Na splnenie hlavného cieľa bakalárskej práce sme si vytýčili nasledovné čiastkové ciele:

- teoretické vymedzenie problematiky oceňovania v účtovníctve vo všeobecnosti,
- analýza jednotlivých účtovných zásad aplikovaných pri oceňovaní,
- analýza jednotlivých oceňovacích veličín rozdelených podľa časového hľadiska,
- analýza reálnej hodnoty a všetkých foriem reálnej hodnoty.
- analýza majetku a záväzkov oceňovaných reálnou hodnotou,
- analýza zobrazenia účtovania o majetku a záväzkoch v ocenení reálnou hodnotou.

V prvej kapitole sa zameriavame na splnenie prvých troch čiastkových cieľov. A teda, bližšie sa venujeme významu oceňovania v účtovníctve, pojmom oceňovanie a deň ocenenia. Ďalej charakterizujeme jednotlivé elementárne účtovné zásady a všeobecne uznávané účtovné zásady. Ďalej sme vymedzili faktory ovplyvňujúce výber oceňovacej veličiny a bližšie sme rozobrali jednotlivé oceňovacie veličiny z časového hľadiska.

V tretej kapitole sa zameriavame na splnenie zvyšných troch čiastkových cieľov. V prvom rade sa venujeme hlbšej analýze oceňovacej veličiny reálna hodnota, čo predstavuje aj hlavný cieľ práce. To znamená vymedzenie foriem reálnej hodnoty podľa zákona o účtovníctve a ich bližšia charakteristika. Tiež sme sa venovali rozdeleniu majetku a záväzkov do skupín podľa dňa, ku ktorému sú oceňované reálnou hodnotou. Posledný čiastkový cieľ sa týka zobrazenia účtovania jednotlivých druhov majetku a záväzkov ocenených v reálnej hodnote.

Pri dosahovaní hlavného cieľa práce sme použili viacero postupov a metód, pomocou ktorých sme získali a vyhodnotili potrebné informácie. Na začiatku sme si naformulovali obsah práce a vymedzili sme si čiastkové ciele práce. Následne sme si vybrali vhodnú literatúru a teoretické zdroje potrebné k spracovaniu riešenej problematiky. Po preštudovaní danej literatúry sme si zaznamenali a spracovali potrebné údaje. Po získaní údajov sme zhodnotili ich obsah. Pri spracovávaní jednotlivých cieľov sme teda použili metódu vedeckej abstrakcie, metódu analýzy, metódu syntézy a tiež metódu komparácie. V práci sme tiež využili citácie.

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Reálna hodnota ako oceňovacia veličina v právnej úprave účtovníctva Slovenskej republiky

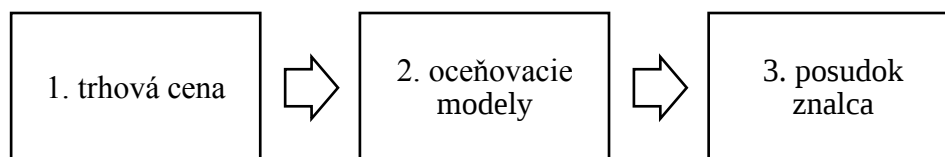
Zákon o účtovníctve presne nedefinuje pojem reálna hodnota, ale obsahovo ju vymedzuje.

Podľa § 27 zákona o účtovníctve sa reálnou hodnotou rozumie²⁸:

- a) „trhová cena,
- b) hodnota zistená oceňovacím modelom, ktorý využíva prevažne informácie z operácií alebo z kotácií na aktívnom trhu, ak nie je cena podľa písmena a) známa,
- c) hodnota zistená oceňovacím modelom, ktorý využíva prevažne informácie z operácií alebo z kotácií na inom ako aktívnom trhu, ak nie sú na aktívnom trhu informácie, ktoré by bolo možné použiť v oceňovacom modeli podľa písmena b), alebo
- d) posudok znalca, ak pre oceňovanú položku majetku nie je možné zistiť jeho reálnu hodnotu podľa a) až c), alebo pre oceňovanú položku majetku nie je dostupný oceňovací model odhadujúci s postačujúcou spoľahlivosťou majetku, za ktorú by sa v danom čase predal, alebo jeho použitie by vyžadovalo od účtovnej jednotky vynaloženie neprimeraného úsilia alebo nákladov v pomere s prínosom jeho použitia pre kvalitu zobrazenia finančnej pozície účtovnej jednotky v účtovnej závierke.“

Uvedené môžeme považovať za formy reálnej hodnoty, ktoré používame v určitej postupnosti podľa nasledujúcej schémy.

Schéma č. 6: Formy reálnej hodnoty

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 3, s. 4.

²⁸ Zákon o účtovníctve, § 27, ods. 2

Formu reálnej hodnoty vyberáme vždy tak, aby sme zabezpečili zásadu verného a pravdivého zobrazenia skutočností.

Reálnu hodnotu považujeme za najobjektívnejšiu, pokiaľ je stanovená na základe trhovej ceny. **Trhovou cenou** je podľa zákona o účtovníctve²⁹:

- a) *„záverečná cena vyhlásená na burze v deň ocenenia podľa § 24 ods. 1 za predpokladu, ak trh s príslušným majetkom, ktorý burza organizuje, je aktívnym trhom, alebo*
- b) *najpočetnejšia cena ponuky, alebo ak táto nie je reprezentatívna, medián cien ponúk na inom aktívnom trhu v deň ocenenia podľa § 24 ods. 1, ak nie je možné použiť ocenenie podľa písmena a); ak náklady na dopravu kúpeného majetku z miesta jeho uloženia na účely obchodovania na aktívnom trhu na miesto jeho použitia u kupujúceho nie sú zanedbateľné, prirátajú sa k trhovej cene.“*

V prípade, že jednotlivý trh nezverejňuje záverečné ceny alebo iné ceny na ňom realizované, použijú sa kotácie cien na danom trhu alebo iné formy cenových ponúk, ktoré nemajú formu kotácií. Daný trh však musí spĺňať podmienky aktívneho trhu.³⁰

Pokiaľ ide o majetok, s ktorým sa obchoduje na regulovaných verejných trhoch, nie na tuzemskej burze, trhovou cenou rozumieme záverečnú cenu vyhlásenú na rozhodujúcom regulovanom trhu.

Pokiaľ sa na rozhodujúcom regulovanom trhu s majetkom, ktorý je predmetom ocenenia, v deň ocenenia neobchodovalo, trhovou cenou rozumieme najvyššiu cenu zo záverečných cien vyhlásenú na zahraničných regulovaných verejných trhoch, na ktorých je účtovnej jednotke dostupná účasť na obchodovaní.³¹

Z uvedeného vyplýva, že trhovú cenu nemôže byť určená na základe rozhodnutia jednotlivých účtovných jednotiek. Určuje ju dopyt a ponuka na trhu, a teda určiť ju môžeme iba vtedy, keď je prítomná burza alebo iný aktívny trh s príslušným majetkom.

Aktívnym trhom rozumieme³² „trh, na ktorom:

- a) *sa obchoduje s majetkom podľa druhu majetku s podobnými vlastnosťami za obdobných podmienok,*
- b) *sú obvykle osoby ochotné kúpiť alebo predať,*

²⁹ Zákon o účtovníctve, § 27, ods. 3

³⁰ Zákon o účtovníctve, § 27, ods. 4

³¹ Zákon o účtovníctve, § 27, ods. 6

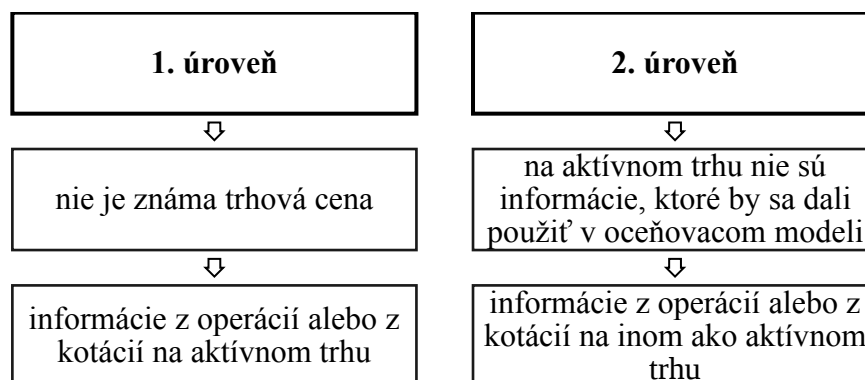
³² Zákon o účtovníctve, § 27, ods. 5

c) informácia o cenách je dostupná verejnosti.“

Za ďalšiu formu reálnej hodnoty považujeme **oceňovacie modely**, prostredníctvom ktorých odhadujeme reálnu hodnotu.

V závislosti od spôsobu získania údajov na vyčíslenie reálnej hodnoty poznáme dve úrovne oceňovacích modelov.

Schéma č. 7: Úrovne oceňovacích modelov

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 3, s. 5.

Oceňovacie modely, používané na stanovenie reálnej hodnoty, môžu vychádzať z troch prístupov.

Tabuľka č. 3: Prístupy používané pri stanovení reálnej hodnoty pomocou oceňovacích modelov

Prístup	Charakteristika podľa § 27, ods. 7 zákona o účtovníctve
1. trhovú prístup	- používa informácie vytvárané operáciami na trhu, ako napríklad: a) cenu podobného majetku dosiahnutú na aktívnom trhu, pričom sa jeho cena upraví o vplyv charakteristík majetku, v ktorých a v akom rozsahu sa líši od charakteristík oceňovaného majetku, b) cenu majetku, s vývojom cien ktorého vývoj ceny oceňovaného majetku vykazuje štatistickú závislosť,

	c) pri dlhovom majetku úrokovú sadzbu, výnosovú krivku, rizikovú maržu alebo ďalšie zložky ocenenia podobného druhu dlhového nástroj, s podobnou splatnosťou a podobným dlžníkom.
2. výdavkový prístup	- vychádza z peňažnej sumy, ktorú by bolo potrebné vydať na obstaranie majetku, ktorý by mal pre účtovnú jednotku porovnateľný prínos ako oceňovaný majetok, pričom tento prístup sa využíva najmä na ocenenie nefinančného majetku; zohľadňujú sa pri tom informácie z operácií alebo cenové ponuky z trhu z hľadiska jeho druhu a miesta, na ktorom by sa majetok pravdepodobne obstaral, vrátane maloobchodného trhu.
3. príjmový prístup	- napríklad model súčasnej hodnoty, ktorý je založený na súčasnej hodnote budúcich peňažných príjmov z majetku a budúcich peňažných výdavkov na majetok, pričom diskontná sadzba sa určí ako vnútorná miera návratnosti požadovaná investormi pre daný druh majetku ku dňu jeho ocenenia, ktorý nesie danú mieru rizika.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona o účtovníctve č. 431/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

Tretou formou reálnej hodnoty je **posudok znalca**, ktorý zákon o účtovníctve priamo nedefinuje. V prípade, že ide o posudok znalca, znalec bude pri stanovovaní reálnej hodnoty postupovať podľa osobitných predpisov, a teda podľa zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení a podľa vyhlášky č. 492/2004 Z. z. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o stanovení všeobecnej hodnoty majetku.

Túto formu reálnej hodnoty využijeme v prípade, ak nevieme určiť reálnu hodnotu prostredníctvom trhovej ceny oceňovanej položky, nevieme určiť reálnu hodnotu oceňovacím modelom, ak pre oceňovanú položku nie je dostupný oceňovací model odhadujúci s postačujúcou spoľahlivosťou cenu majetku, za ktorú by sa v danom čase predal, ak by si využitie oceňovacieho modelu vyžadovalo vynaloženie neprimeraného úsilia alebo nákladov v pomere s prínosom jeho použitia pre kvalitu zobrazenia finančnej situácie účtovnej jednotky v účtovnej závierke.

Do 31.12.2015 platilo, že pokiaľ nebolo možné určiť reálnu hodnotu, majetok a záväzky zostali ocenené oceňovacou veličinou použitou pri prvotnom ocenení, resp. v ocenení z predchádzajúcej účtovnej závierky. Po novelizácii zákona o účtovníctve, s účinnosťou od 1.1.2016 platí, že *„ocenenie reálnou hodnotou sa ku dňu ocenenia nevykoná, ak nie je možné spoľahlivo určiť reálnu hodnotu.“*³³

3.2 Majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou

Účtovná jednotka je podľa zákona o účtovníctve povinná pri oceňovaní majetku a záväzkov reálnou hodnotou dodržiavať zásadu opatrnosti a jej väzbu na realizačný princíp, imparitný princíp a na princíp nižšej ceny. Ak vznikne kladný rozdiel medzi trhovou cenou a historickou cenou, ktorý sa prejaví ako zisk až pri predaji majetku, uplatňujeme realizačný princíp. Pokiaľ vznikne záporný rozdiel medzi trhovou cenou a historickou cenou, ktorý sa prejaví ako nerealizovaná strata, uplatňujeme imparitný princíp.

Pri oceňovaní je tiež potrebné poznať deň ocenenia. Dňom ocenenia rozumieme *„deň, ku ktorému je účtovná jednotka povinná určiť konkrétnemu druhu majetku a konkrétnemu záväzku prislúchajúcu oceňovaciu veličinu v eurách po zaokrúhlení na eurocenty.“*³⁴ Pri oceňovaní reálnou hodnotou ide hlavne o:

- deň vzniku účtovného prípadu, ktorým môže byť ktorýkoľvek deň v priebehu účtovného obdobia,
- deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, a to riadna, mimoriadna alebo priebežná.

Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou, môžeme preto rozdeliť do štyroch skupín³⁵:

1. majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu,
2. majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou v súvislosti so zánikom obchodnej spoločnosti alebo družstva bez likvidácie.

³³ Zákon o účtovníctve, § 27, ods. 12

³⁴ KOLEKTÍV AUTOROV. 2012. *Vybrané kapitoly z účtovníctva podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2012, s. 126. ISBN 978-80-225-3528-1.

³⁵ ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 5, s. 2.

3. majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou vždy ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka,
4. majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

3.2.1 Prvotné oceňovanie majetku a záväzkov reálnou hodnotou

Prvotným ocenením majetku a záväzkov rozumieme ocenenie majetku a záväzkov ku dňu vzniku účtovného prípadu.

Medzi majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu patria³⁶:

- majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti,
- majetok a záväzky nadobudnuté vkladom podniku alebo jeho časti,
- majetok a záväzky nadobudnuté zámenou,
- cenné papiere určené na obchodovanie,
- komodity, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu, ktoré účtovná jednotka sama nevyrobila a nadobudla ich na účel ich ďalšieho predaja na verejnom trhu, ako napríklad obilie, drahé kovy, bavlna, ropa, plyn. Za komodity sa považujú aj nakúpené emisné kvóty, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu a ktoré účtovná jednotka nadobudla na účel ich ďalšieho predaja na verejnom trhu,
- majetok a záväzky prevzaté nástupníckou účtovnou jednotkou od obchodnej spoločnosti alebo družstva zanikajúcich bez likvidácie,
- nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu,
- preberaný majetok a záväzky od zahraničnej zanikajúcej obchodnej spoločnosti alebo družstva; ak ho zanikajúca obchodná spoločnosť alebo družstvo nemá ocenený v reálnej hodnote, ocení ho v reálnej hodnote nástupnícka jednotka,
- majetok bezodplatne nadobudnutý okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,
- majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,

³⁶ ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 4, s. 4.

- nehmotný majetok a hmotný majetok novozistený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený,
- cenné papiere a podiely na základnom imaní určené na predaj (majetkové i dlhové realizovateľné cenné papiere), ak sa tak účtovná jednotka rozhodne.

3.2.2 *Následné oceňovanie majetku a záväzkov reálnou hodnotou*

Následným ocenením majetku a záväzkov rozumieme ocenenie majetku a záväzkov ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Reálna hodnota je súčasne aj účtovnou hodnotou majetku a záväzkov.

Medzi majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka patria³⁷:

- cenné papiere určené na obchodovanie (majetkové aj dlhové),
- cenné papiere a podiely, ktoré tvoria podiel na základnom imaní inej účtovnej jednotky a nie sú cenným papierom a podielom v dcérskej účtovnej jednotke alebo v účtovnej jednotke s podielovou účasťou,
- cenné papiere a podiely na základnom imaní určené na predaj (majetkové i dlhové realizovateľné cenné papiere), ak sa účtovná jednotka pri obstaraní rozhodla takéto cenné papiere a podiely oceniť reálnou hodnotou,
- deriváty,
- majetok a záväzky, súbor majetku a súbor záväzkov v obchodných spoločnostiach alebo v družstvách zanikajúcich bez likvidácie, a teda zlúčením, splynutím, rozdelením,
- majetok a záväzky zabezpečené derivátmi na zabezpečenie ich reálnej hodnoty,
- komodity,
- záväzky, ktoré sú súčasťou portfólia finančných nástrojov na obchodovanie,
- nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu.

³⁷ ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 4, s. 7.

3.3 Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov oceňovaných reálnou hodnotou

Ako sme uviedli vyššie, majetok môžeme oceniť reálnou hodnotou prvotne ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu alebo následne ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Pokiaľ majetok oceníme reálnou hodnotou prvotne, majetok v tomto ocenení aj zaúčtujeme. Ak však reálnu hodnotu majetku stanovujeme na účel jeho vykázania v účtovnej závierke a majetok už bol prvotne ocenený v reálnej hodnote, účtujeme o zmene reálnej hodnoty. To znamená, že účtujeme o rozdieli medzi prvotným ocenením a reálnou hodnotou ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, a to:

- výsledkovo, t. j. ako o náklade alebo o výnose,
- súvahovo, t. j. s vplyvom na vlastné imanie.

Súvzťažným účtom je konkrétny účet príslušného majetku a záväzku. Daný majetok a záväzok sa tak precení na aktuálnu reálnu hodnotu a následne sa vykáže v účtovnej závierke.

3.3.1 *Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu*

Ku dňu vzniku účtovného prípadu oceňujeme reálnou hodnotou³⁸:

- majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti,
- majetok a záväzky nadobudnuté vkladom podniku alebo jeho časti,
- majetok a záväzky nadobudnuté zámenou,
- majetok bezodplatne nadobudnutý okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,
- majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,
- nehmotný majetok a hmotný majetok novozistený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený.

Majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti

Príklad č. 1: Účtovná jednotka LIME predáva časť podniku účtovnej jednotke PEAR. Kúpna cena bola zmluvne dohodnutá na 12 000 €. Účtovná jednotka PEAR, ako kupujúci, musí

³⁸ ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 4, s. 8.

daný majetok a záväzky oceniť reálnou hodnotou. Majetok a záväzky boli reálnou hodnotou ocenené nasledovne:

- budova: 8 000 €,
- stroje: 1 200 €,
- záväzky: 1 000 €.

Z uvedeného vyplýva, že účtovná jednotka PEAR bude účtovať o goodwill v sume 3800 € (kúpna cena-reálna hodnota=12 000-(9 200-1 000)=3 800 €).

Ak by si účtovné jednotky zmluvne dohodli kúpnu cenu napr. 7 500 €, kupujúci by účtoval o zisku z výhodnej kúpy v sume 700 € (kúpna cena-reálna hodnota=7 500-(9 200-1 000)= -700 €), a to opačným zápisom ako goodwill.

Riešenie príkladu č. 1 je uvedené v tabuľke č. 4. V prípade **majetku a záväzkov nadobudnutých kúpou podniku alebo jeho časti** sú majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou v účtovníctve kupujúceho.

Pri účtovaní môže vzniknúť:

- *goodwill*, ak kúpna cena > reálna hodnota,
- *zisk z výhodnej kúpy*, ak kúpna cena < reálna hodnota.

O goodwill účtujeme na ťarchu účtu 015 – Goodwill so súvzťažným zápisom v prospech účtu 395 – Vnútorne zúčtovanie. O zisku z výhodnej kúpy účtujeme opačným zápisom, a to v prospech účtu 015 – Goodwill a na ťarchu účtu 395 – Vnútorne zúčtovanie.

Tabuľka č. 4: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Zaradenie majetku a záväzkov do účtovníctva:			
	a) budova	8 000,-	021	395
	b) stroje	1 200,-	022	395
	c) záväzky	1 000,-	395	321
	d) kúpna cena	12 000,-	395	372
	e) goodwill	3 800,-	015	395

2.	Úhrada z bankového účtu	12 000,-	372	221
----	-------------------------	----------	-----	-----

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov³⁹

Majetok a záväzky nadobudnuté vkladom podniku alebo jeho časti

Pokiaľ ide o **majetok a záväzky nadobudnuté vkladom podniku alebo jeho časti**, majetok a záväzky sú oceňované reálnou hodnotou v účtovníctve prijímateľa vkladu.

Pri účtovaní môže vzniknúť:

- *goodwill*, ak hodnota nepeňažného vkladu započítaného na vklad spoločníka (uznaná hodnota vkladu) > reálna hodnota,
- *zisk z výhodnej kúpy*, ak uznaná hodnota vkladu < reálna hodnota.

O goodwillu účtujeme rovnako ako pri majetku a záväzkoch nadobudnutých kúpou podniku alebo jeho časti, a teda na ťarchu účtu 015 – Goodwill a v prospech účtu 395 – Vnútorne zúčtovanie. O zisku z výhodnej kúpy účtujeme v prospech účtu 015 – Goodwill a na ťarchu účtu 395 – Vnútorne zúčtovanie.

Majetok a záväzky nadobudnuté zámenou

Príklad č. 2: Účtovná jednotka LIME je vlastníkom pozemku s účtovnou hodnotou 17 000 €. Reálna hodnota pozemku je 20 000 €. Účtovná jednotka LIME a účtovná jednotka PEAR sa dohodli na zámene pozemkov. Pozemok vo vlastníctve účtovnej jednotky PEAR má účtovnú hodnotu 25 000 €. Reálna hodnota tohto pozemku je 22 000 €.

Riešenie príkladu č. 2 je uvedené v tabuľke č. 5 a v tabuľke č. 6. **Majetok a záväzky nadobudnuté zámenou** sú ocenené reálnou hodnotou v oboch účtovných jednotkách. Odovzdávaný majetok, resp. záväzok vyradujeme z účtovníctva v účtovnej hodnote a prijímaný majetok, resp. záväzok oceňujeme reálnou hodnotou.

Ak uvažujeme o majetku, *vyradenie odovzdávaného majetku z účtovníctva* zaúčtujeme na ťarchu účtu 541 – Zostatková cena predaného dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu majetku.

³⁹ ďalej len „Opatrenie MF SR“

Odovzdanie majetku na zámenu zaúčtujeme na ľarchu účtu 315 – Ostatné pohľadávky so súvzťažným zápisom v prospech účtu 641 – Tržby z predaja dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku.

Porovnaním účtovnej hodnoty odovzdávaného majetku a reálnej hodnoty prijímaného majetku vznikne rozdiel, ktorý zaúčtujeme na ľarchu účtu 325 – Ostatné záväzky so súvzťažným zápisom v prospech účtu 641 – Tržby z predaja dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku. V prípade, ak vznikne záporný rozdiel, zaúčtujeme ho na ľarchu účtu 541 – Zostatková cena predaného dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku so súvzťažným zápisom v prospech účtu 325 – Ostatné záväzky. Zaúčtovanie vzniknutých rozdielov má vplyv na výsledok hospodárenia.

Tabuľka č. 5: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok a záväzky nadobudnuté zámenou – Účtovná jednotka LIME

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Vyradenie pozemku z účtovníctva (ocenený účtovnou hodnotou)	17 000,-	541	031
2.	Odovzdanie pozemku na zámenu	17 000,-	315	641
3.	Obstaranie pozemku zámenou (ocenený reálnou hodnotou)	22 000,-	042	325
4.	Uvedenie pozemku do používania	22 000,-	031	042
5.	Vyrovnanie pohľadávok a záväzkov spojených so zámenou	17 000,-	325	315
6.	Rozdiel medzi reálnou hodnotou prijatého pozemku a účtovnou hodnotou odovzdaného pozemku (22 000-17 000=5 000 €)	5 000,-	325	641

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Tabuľka č. 6: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok a záväzky nadobudnuté zámenou – Účtovná jednotka PEAR

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Vyradenie pozemku z účtovníctva (ocenený účtovnou hodnotou)	25 000,-	541	031
2.	Odobzdanie pozemku na zámenu	25 000,-	315	641
3.	Obstaranie pozemku zámenou (ocenený reálnou hodnotou)	20 000,-	042	325
4.	Uvedenie pozemku do používania	20 000,-	031	042
5.	Vyrovnanie pohľadávok a záväzkov spojených so zámenou	25 000,-	325	315
6.	Rozdiel medzi reálnou hodnotou prijatého pozemku a účtovnou hodnotou odovzdaného pozemku (20 000-25 000=-5 000 €)	5 000,-	541	325

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Majetok bezodplatne nadobudnutý okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami

Príklad č. 3: Účtovná jednotka LIME bezodplatne nadobudla (dostala do daru) nasledujúci majetok:

- výrobná linka ocenená reálnou hodnotou na 10 000 €,
- pozemok ocenený reálnou hodnotou na 13 000 €,
- osobný automobil od spoločníka ocenený reálnou hodnotou na 5 000 €,
- umelecká zbierka nadobudnutá delimitáciou v sume 8 000 €.

Riešenie príkladu č. 3 je uvedené v tabuľke č. 7. **Majetok bezodplatne nadobudnutý okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitou hodnotou** zaúčtujeme nasledovne:

- *dlhodobý nehmotný majetok a dlhodobý hmotný majetok nadobudnutý bezodplatne* zaúčtujeme v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 04 – Obstaranie

dlhodobého majetku (v našom prípade na ľarchu účtu 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku),

- *bezodplatne nadobudnutý dlhodobý hmotný majetok* – *neodpisovaný* zaúčtujeme v prospech účtu 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti so súvzťažným zápisom na ľarchu účtu 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku,
- *dlhodobý nehmotný majetok a dlhodobý hmotný majetok nadobudnutý bezodplatne od spoločníkov alebo členov, ktorým sa nezvyšuje základné imanie* zaúčtujeme v prospech účtu 413 – Ostatné kapitálové fondy so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 04 – Obstaranie dlhodobého majetku (v našom prípade na ľarchu účtu 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku),
- *majetok nadobudnutý štátnym podnikom delimitáciou*⁴⁰ zaúčtujeme v prospech účtu 411 – Základné imanie so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušného účtu majetku (v našom prípade na ľarchu účtu 032 – Umelecké diela a zbierky).

Následne zaúčtujeme zaradenie majetku do používania, a to v prospech účtu účtovej triedy 04 – Obstaranie dlhodobého majetku (v našom prípade v prospech účtu 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku) a na ľarchu účtu príslušného druhu majetku (v našom prípade na ľarchu účtu 022 – Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí a na ľarchu účtu 031 – Pozemky).

Tabuľka č. 7: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok bezodplatne nadobudnutý okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Bezodplatné nadobudnutie výrobnéj linky	10 000,-	042	384
2.	Bezodplatné nadobudnutie pozemku	13 000,-	042	648
3.	Bezodplatné nadobudnutie osobného automobilu od spoločníka	5 000,-	042	413

⁴⁰ delimitácia = prevod správy majetku štátu

4.	Bezodplatné nadobudnutie umeleckej zbierky delimitáciou v štátnom podniku	8 000,-	032	411
5.	Zaradenie výrobnéj linky do používania	10 000,-	022	042
6.	Zaradenie pozemku do používania	13 000,-	031	042
7.	Zaradenie osobného automobilu do používania	5 000,-	022	042

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami

Príklad č. 4: Podnikateľ Peter Jahoda sa rozhodol preradiť z osobného vlastníctva do podnikania nasledujúci majetok:

- softvér v ocenení reálnou hodnotou na 7 000 €
- budovu v ocenení reálnou hodnotou na 10 000 €
- pozemok v ocenení reálnou hodnotou na 9 000 €

Riešenie príkladu č. 4 je uvedené v tabuľke č. 8. **Majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitou hodnotou** zaúčtujeme v prospech účtu 491 – Vlastné imanie fyzickej osoby – podnikateľa so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu účtovej skupiny 01 – Dlhodobý nehmotný majetok (v našom prípade na ťarchu účtu 013 – Softvér), na ťarchu účtu účtovej skupiny 02 – Dlhodobý hmotný majetok – odpisovaný (v našom prípade na ťarchu účtu 022 – Samostatné hnuiteľné veci a súbory hnuiteľných vecí) alebo na ťarchu účtu účtovej skupiny 03 – Dlhodobý hmotný majetok – neodpisovaný (v našom prípade na ťarchu účtu 031 – Pozemky).

Tabuľka č. 8: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Obstaranie softvéru preradením z osobného vlastníctva do podnikania	7 000,-	013	491

2.	Obstaranie budovy preradením z osobného vlastníctva do podnikania	10 000,-	022	491
3.	Obstaranie pozemku preradením z osobného vlastníctva do podnikania	9 000,-	031	491

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Nehmotný majetok a hmotný majetok novozištený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený

Príklad č. 5: Účtovná jednotka LIME zistila pri inventarizácii dlhodobého majetku prebytok nasledujúceho majetku:

- softvér v ocenení reálnou hodnotou na 4 000 €
- počítač v ocenení reálnou hodnotou na 900 €
- umelecké dielo v ocenení reálnou hodnotou na 1 500 €

Riešenie príkladu č. 5 je uvedené v tabuľke č. 9. **Pri nehmotnom majetku a hmotnom majetku novozištenom pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytenom** účtujeme podľa druhu majetku. Dlhodobý nehmotný majetok a dlhodobý hmotný majetok – odpisovaný zaúčtujeme v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 01 – Dlhodobý nehmotný majetok (v našom prípade na ľarchu účtu 013 – Softvér) alebo na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 02 – Dlhodobý hmotný majetok – odpisovaný (v našom prípade na ľarchu účtu 022 – Samostatné veci a súbory hnutelných vecí). Dlhodobý hmotný majetok – neodpisovaný zaúčtujeme v prospech účtu 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušného účtu účtovej skupiny 03 – Dlhodobý hmotný majetok – neodpisovaný (v našom prípade na ľarchu účtu 032 – Umelecké diela a zbierky).

Tabuľka č. 9: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu vzniku účtovného prípadu – Nehmotný majetok a hmotný majetok novozištený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Prebytok zistený pri inventarizácii – softvér	4 000,-	013	384

2.	Prebytok zistený pri inventarizácii – počítač	900,-	022	384
3.	Prebytok zistený pri inventarizácii – umelecké dielo	1 500,-	032	648

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

3.3.2 *Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou v súvislosti so zánikom obchodnej spoločnosti alebo družstva bez likvidácie*

Majetok a záväzky patriace do tejto skupiny rozdeľujeme ďalej podľa toho, či o nich účtujeme ku dňu vzniku účtovného prípadu alebo ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

V prvom prípade sem zaraďujeme⁴¹:

- majetok a záväzky prevzaté nástupníckou účtovnou jednotkou od obchodnej spoločnosti alebo družstva zanikajúcich bez likvidácie, a teda zlúčením, splynutím a rozdelením,
- preberaný majetok a záväzky od zahraničnej zanikajúcej obchodnej spoločnosti alebo družstva; ak ho zanikajúca obchodná spoločnosť alebo družstvo nemá ocenený v reálnej hodnote, ocení ho v reálnej hodnote nástupnícka účtovná jednotka.

Do druhej skupiny zaraďujeme majetok a záväzky, súbor majetku a súbor záväzkov v obchodných spoločnostiach alebo v družstvách zanikajúcich bez likvidácie, a teda zlúčením, splynutím, rozdelením.

Pri zániku účtovnej jednotky bez likvidácie rozlišujeme **zanikajúcu** účtovnú jednotku a **nástupnícku** účtovnú jednotku.

Zanikajúca účtovná jednotka oceňuje majetok a záväzky reálnou hodnotou ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu. Má tiež povinnosť zostaviť mimoriadnu účtovnú závierku.

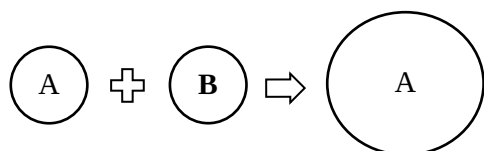
Nástupnícka účtovná jednotka zostavuje k rozhodnému dňu otváraciu súvahu a otvorí účtovné knihy. V prípade, že ešte nebola zapísaná do obchodného registra, otváraciu súvahu zostavuje a otvára účtovné knihy zanikajúca účtovná jednotka. Nástupnícka účtovná jednotka potom doplní účty z podkladov otváracej súvahy a pokračuje vo vedení svojich

⁴¹ ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 4, s. 8.

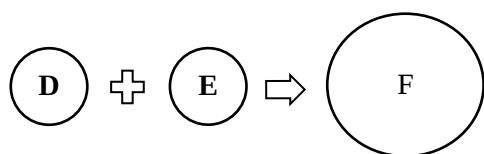
účtovných kníh. V otvárací súvahe nástupníckej účtovnej jednotky sú majetok a záväzky ocenené reálnou hodnotou rovnako, ako boli ocenené v zanikajúcej účtovnej jednotke.

V prípade zlúčenia sa účtovné knihy neuzavrú, avšak zisťujú sa konečné zostatky účtov potrebné k zostaveniu otvárací súvahy. Pri zlúčení zostávajú majetok a záväzky v nástupníckej jednotke ocenené účtovnou hodnotou.

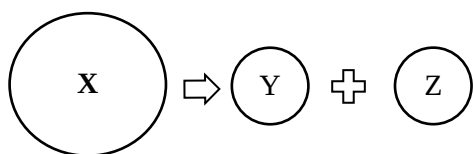
Schéma č. 8: Zobrazenie zániku účtovnej jednotky bez likvidácie

Zlúčenie - zanikajúcou účtovnou jednotkou je účtovná jednotka B

Splynutie - zanikajúcimi účtovnými jednotkami sú účtovné jednotky D aj E

Rozdelenie - zanikajúcou účtovnou jednotkou je účtovná jednotka X

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: KOLEKTÍV AUTOROV. 2012. *Vybrané kapitoly z účtovníctva podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2012, s. 145. ISBN 978-80-225-3528-1.

Zanikajúca účtovná jednotka účtuje o vzniknutých rozdieloch medzi účtovnou hodnotou majetku a záväzkov a reálnou hodnotou majetku a záväzkov nasledovne:

- ak reálna hodnota < účtovná hodnota majetku, pričom sa v nástupníckej účtovnej jednotke očakávajú ekonomické úžitky z majetku, zaúčtuje opravné položky k majetku,
- na účet rezerv (zohľadňuje sa aj tvorba rezerv v nástupníckej účtovnej jednotke),
- výsledkovo alebo na účet 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov v prípade majetku a záväzkov, pri ktorých sa ku dňu zostavenia účtovnej závierky účtuje o zmene reálnej hodnoty,

- v ostatných prípadoch účtuje na účet 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení; pred zaúčtovaním rozdielu najskôr zúčtuje opravnú položku.

Nástupnícka účtovná jednotka v otváracej súvahe vykazuje zostatok účtu 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení na účtoch účtovej skupiny 41 – Základné imanie a kapitálové fondy a na účtoch účtovej skupiny 42 – Fondy tvorené zo zisku a prevedené výsledky hospodárenia.

3.3.3 *Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka*

Ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, oceňujeme reálnou hodnotou⁴²:

- cenné papiere určené na obchodovanie,
- komodity (vrátane emisných kvót),
- nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu,
- cenné papiere a podiely na základnom imaní určené na predaj (majetkové i dlhové realizovateľné cenné papiere), ak sa tak účtovná jednotka rozhodne.

Cenné papiere na obchodovanie - majetkové

Príklad č. 6: Účtovná jednotka LIME si v priebehu účtovného obdobia obstarala 150 ks akcií účtovnej jednotky PEAR v ocenení 120 €/ks. Obstarala ich za účelom obchodovania s nimi. Na konci účtovného obdobia však účtovná jednotka LIME zistila, že reálna hodnota akcií sa znížila/zvýšila o 12 €/ks, a teda:

- a) reálna hodnota akcií je 108 €/ks,
- b) reálna hodnota akcií je 132 €/ks.

Riešenie príkladu č. 6 je uvedené v tabuľke č. 10. V deň vzniku účtovného prípadu oceňujeme obstarané majetkové cenné papiere (v našom prípade akcie) reálnou hodnotou.

⁴² ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 4, s. 8.

Obstaranie akcií zaúčtujeme na ťarchu účtu 259 – Obstaranie krátkodobého finančného majetku so súvzťažným zápisom v prospech účtu 379 – Iné záväzky.

Následné zaradenie akcií do majetku zaúčtujeme na ťarchu účtu 251 – Majetkové cenné papiere na obchodovanie so súvzťažným zápisom v prospech účtu 259 – Obstaranie krátkodobého finančného majetku.

Úbytok akcií v reálnej hodnote zaúčtujeme na ťarchu účtu 561 – Predané cenné papiere a podiely so súvzťažným zápisom v prospech účtu 251 – Majetkové cenné papiere na obchodovanie.

Zmena reálnej hodnoty daného majetku sa účtuje s vplyvom na výsledok hospodárenia, a to vždy ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. O zmene reálnej hodnoty **majetkových cenných papierov určených na obchodovanie** účtujeme nasledovne:

- *zníženie reálnej hodnoty* zaúčtujeme v prospech účtu 251 – Majetkové cenné papiere na obchodovanie so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 564 – Náklady na precenenie cenných papierov,
- *zvýšenie reálnej hodnoty* zaúčtujeme na ťarchu účtu 251 – Majetkové cenné papiere na obchodovanie so súvzťažným zápisom v prospech účtu 664 – Výnosy z precenenia cenných papierov.

Tabuľka č. 10: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Cenné papiere na obchodovanie- majetkové

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Obstaranie 150 ks akcií (120 €/ks)	18 000,-	259	379
2.	Zaradenie akcií do majetku	18 000,-	251	259
3.	Predaj 70 ks akcií po 160 €/ks	11 200,-	315	661
4.	Úbytok akcií v reálnej hodnote (70 ks*120 €)	8 400,-	561	251
5.	Zmena reálnej hodnoty (80 ks*12 €):			
	a) zníženie reálnej hodnoty akcií	960,-	564	251
	b) zvýšenie reálnej hodnoty akcií	960,-	251	664

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Cenné papiere na obchodovanie - dlhové

O dlhových cenných papieroch na obchodovanie účtujeme rovnako ako o majetkových cenných papieroch na obchodovanie, avšak namiesto účtov 251 – Majetkové cenné papiere na obchodovanie, 564 – Náklady na precenenie cenných papierov a 664 – Výnosy z precenenia cenných papierov účtujeme na účty 253 – Dlhové cenné papiere na obchodovanie, 566 – Náklady na krátkodobý finančný majetok a 666 – Výnosy z krátkodobého finančného majetku.

O zmene reálnej hodnoty **dlhových cenných papierov určených na obchodovanie** účtujeme nasledovne:

- *zvýšenie reálnej hodnoty* zaúčtujeme na ľarchu účtu 253 – Dlhové cenné papiere na obchodovanie so súvzťažným zápisom v prospech účtu 666 – Výnosy z krátkodobého finančného majetku,
- *zníženie menovitej hodnoty kupónových dlhopisov* zaúčtujeme v prospech účtu 253 – Dlhové cenné papiere na obchodovanie so súvzťažným zápisom na ľarchu účtu 566 – Náklady na krátkodobý finančný majetok.

Pokiaľ by sme účtovali o zmene reálnej hodnoty **diskontovaných cenných papierov**, zaúčtovali by sme ju ako súčasť úrokového výnosu.

Komodity (vrátane emisných kvót)

Príklad č. 7: Účtovná jednotka LIME nakúpila emisné kvóty za 16 000 € (16 €/1 t). V deň, ku ktorému účtovná jednotka LIME zostavuje účtovnú závierku, sa emisné kvóty predávali za:

- a) 18 €/1 tona,
- b) 15 €/1 tona.

Riešenie príkladu č. 7 je uvedené v tabuľke č. 11. **Komodity** sa prvotne ocenia reálnou hodnotou tvorenou trhovou cenou komodity, vrátane nezanedbateľných nákladov na prepravu komodity. Ako následné ocenenie použijeme na ocenenie trhovú cenu.

O komoditách účtujeme v účtovej skupine 25 – Krátkodobý finančný majetok, v ktorej si vytvoríme napríklad syntetický účet 254 – Emisné kvóty.

Obstaranie emisných kvót zaúčtujeme na ľarchu účtu 259 – Obstaranie krátkodobého finančného majetku so súvzťažným zápisom v prospech účtu 325 – Ostatné záväzky. Zaradenie emisných kvót do majetku zaúčtujeme na ľarchu, nami vytvoreného, účtu 254 –

Emisné kvóty so súvzťažným zápisom v prospech účtu 259 – Obstaranie krátkodobého finančného majetku.

O zmene reálnej hodnoty **emisných kvót** určených na obchodovanie účtujeme nasledovne:

- *zvýšenie reálnej hodnoty* účtujeme na ľarchu účtu 254 – Emisné kvóty so súvzťažným zápisom v prospech účtu 664 – Výnosy z precenenia cenných papierov,
- *zníženie reálnej hodnoty* účtujeme v prospech účtu 254 – Emisné kvóty so súvzťažným zápisom na ľarchu účtu 564 – Náklady na precenenie cenných papierov.

Tabuľka č. 11: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Emisné kvóty

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Obstaranie emisných kvót	16 000,-	259	325
2.	Zaradenie emisných kvót do majetku	16 000,-	254	259
3.	Zmena reálnej hodnoty:			
	a) zvýšenie reálnej hodnoty emisných kvót	2 000,-	564	254
	b) zníženie reálnej hodnoty emisných kvót	1 000,-	254	664

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu

Príklad č. 8: Koncesionár - účtovná jednotka GRAND, vykonávajúca stavebné práce, sa zaviazal vybudovať do 2 rokov bytový komplex. V koncesnej zmluve má tiež uvedené prípadné výnosy z vyhotovenia zákazky.

Riešenie príkladu č. 8 je uvedené v tabuľke č. 12. Pri oceňovaní **nehmotného majetku účtovaného u koncesionára pri koncesii na stavebné práce** využívame špecifickú formu reálnej hodnoty, ktorá bola vymedzená iba na účel ocenenia zhotoveného diela koncesionárom pre verejného obstarávateľa.

V tomto prípade, za reálnu hodnotu považujeme hodnotu zhotoveného diela koncesionárom pre verejného obstarávateľa, za ktorú koncesionár nadobúda nehmotný majetok pri koncesii na stavebné práce podľa zákona o verejnom obstarávaní.⁴³

Uvedenie zhotoveného majetku do používania zaúčtujeme v prospech účtu 316 – Čistá hodnota zákazky so súvzťažným zápisom na ľarchu účtu 041 – Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku.

Zaradenie ocenieľného práva do majetku zaúčtujeme v prospech účtu 041 – Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku a na ľarchu účtu 014 – Oceniteľné práva. Uvedenie zhotoveného majetku do používania a zaradenie ocenieľného práva do majetku účtujeme ku dňu vzniku účtovného prípadu.

Prípadné výnosy z vyhotovenia zákazky zaúčtujeme v prospech účtu 606 – Výnosy zo zákazky a na ľarchu účtu 316 – Čistá hodnota zákazky. O výnosoch z vyhotovenia zákazky účtujeme najneskôr ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Tabuľka č. 12: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Prípadné výnosy z vyhotovenia zákazky	...,-	316	606
2.	Uvedenie bytového komplexu do používania	25 000 000,-	041	316
3.	Zaradenie ocenieľného práva do majetku	25 000 000,-	014	041

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Cenné papiere a podiely na základnom imaní určené na predaj – dlhodobé

Pri účtovaní o **cenných papieroch a podieloch na základnom imaní určených na predaj** rozlišujeme dlhodobé a krátkodobé cenné papiere a podiely, ktoré tvoria podiel na základnom imaní inej účtovnej jednotky a nie sú cenným papierom alebo podielom v inej dcérskej účtovnej jednotke alebo v účtovnej jednotke s podielovou účasťou. O dlhodobých

⁴³ podľa zákona o účtovníctve, § 27, ods. 1, písm. j

cenných papieroch a podieloch účtujeme vtedy, ak ich účtovná jednotka obstarala s úmyslom predat' ich **v období dlhšom ako jeden rok**.

Príklad č. 9: Účtovná jednotka LIME nakúpila 15 ks akcií (60 €/ks) a získala tak menšinový podiel 4% v akciovej spoločnosti, ktorej akcie patrili. Účtovná jednotka LIME ich obstarala za účelom predaja v období dlhšom ako 1 rok. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka bola cena akcií:

- a) nižšia o 6 €/ks,
- b) vyššia o 6 €/ks.

Riešenie príkladu č. 9 je uvedené v tabuľke č. 13. Ak je reálna hodnota **dlhodobých cenných papierov a podielov** ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka *nižšia* ako prvotné ocenenie, zaúčtujeme tvorbu opravnej položky na ťarchu účtu 565 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k finančnému majetku so súvzťažným zápisom v prospech účtu 096 – Opravné položky k dlhodobému finančnému majetku vo výške rozdielu medzi prvotným a následným ocenením reálnou hodnotou. Pokiaľ pri zostavovaní nasledujúcej účtovnej závierky príde k zvýšeniu reálnej hodnoty, vytvorenú opravnú položku zúčtujeme a zaúčtujeme ju opačným zápisom, a teda v prospech účtu 565 – Tvorba a zúčtovanie opravnej položky a na ťarchu účtu 096 – Opravné položky k dlhodobému finančnému majetku. Opravnú položku však môžeme zúčtovať len do výšky pôvodne vytvorenej opravnej položky. Pokiaľ je zmena reálnej hodnoty vyššia, ako pôvodne vytvorená opravná položka, rozdiel zaúčtujeme na ťarchu účtu 063 – Realizovateľné cenné papiere a podiely so súvzťažným zápisom v prospech účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov.

Naopak, ak je reálna hodnota **dlhodobých cenných papierov a podielov** ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka *vyššia* ako prvotné ocenenie, rozdiel zaúčtujeme na ťarchu účtu 063 – Realizovateľné cenné papiere a podiely so súvzťažným zápisom v prospech účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov. Pokiaľ pri zostavovaní nasledujúcej účtovnej závierky príde k zníženiu reálnej hodnoty, zmenu reálnej hodnoty zaúčtujeme opačným zápisom, a teda na ťarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov so súvzťažným zápisom v prospech účtu 063 – Realizovateľné cenné papiere a podiely (maximálne do výšky vytvoreného oceňovacieho rozdielu). Ak je zníženie reálnej hodnoty nižšie ako predchádzajúca zmena ocenenia na reálnu hodnotu, účtujeme tvorbu opravnej položky vo výške rozdielu prvotného

a následného ocenenia na ťarchu účtu 565 – Tvorba a zúčtovanie opravnej položky a v prospech účtu 096 – Opravné položky k dlhodobému finančnému majetku.

Tabuľka č. 13: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Cenné papiere a podiely na základnom imaní určené na predaj

Por. č.	Účtovný prípad	Suma v €	Účtovací predpis	
			MD	D
1.	Obstaranie akcií (15*60 €)	900,-	043	221
2.	Zaradenie akcií do majetku v trhovej cene	900,-	063	043
3.	Zmena reálnej hodnoty (určenej trhovou cenou):			
	a) -zníženie reálnej hodnoty	90,-	565	096
	-zvýšenie reálnej hodnoty do výšky vytvorenej opravnej položky	..., -	096	565
	-zvýšenie reálnej hodnoty nad výšku vytvorenej opravnej položky	..., -	063	414
	b) -zvýšenie reálnej hodnoty	90,-	063	414
	-zníženie reálnej hodnoty do výšky zaúčtovaného oceňovacieho rozdielu	..., -	414	063
	-zníženie reálnej hodnoty nad výšku zaúčtovaného oceňovacieho rozdielu	..., -	565	096

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Cenné papiere a podiely na základnom imaní určené na predaj – krátkodobé

O krátkodobých cenných papieroch a podieloch účtujeme vtedy, ak ich účtovná jednotka obstarala s úmyslom predat' ich **do jedného roka vrátane**.

V prípade účtovania o **krátkodobých realizovateľných cenných papieroch** postupujeme rovnako ako pri dlhodobých cenných papieroch a podieloch, avšak namiesto účtu 063 – Realizovateľné cenné papiere a podiely používame účet 257 – Ostatné realizovateľné cenné papiere a namiesto účtu 096 – Opravné položky k dlhodobému finančnému majetku používame účet 291 – Opravné položky ku krátkodobému finančnému majetku.

3.3.4 *Majetok a záväzky, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou vždy ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka*

Medzi majetok a záväzky oceňované reálnou hodnotou ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, patria⁴⁴:

- cenné papiere a podiely, ktoré tvoria podiel na základnom imaní inej účtovnej jednotky a nie sú cenným papierom alebo podielom v dcérskej účtovnej jednotke alebo v účtovnej jednotke s podielovou účasťou (tzv. menšinové cenné papiere a podiely),
- deriváty,
- majetok a záväzky zabezpečené derivátmi,
- záväzky, ktoré sú súčasťou portfólia finančných nástrojov na obchodovanie, ktoré sa oceňujú reálnou hodnotou.

Pri účtovaní o zmene reálnej hodnoty majetku a záväzkov oceňovaných reálnou hodnotou vždy ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, používame súvahový aj výsledkový prístup, alebo ich kombináciu.

Cenné papiere a podiely na základnom imaní

Účtovaniu **cenných papierov a podielov, ktoré tvoria podiel na základnom imaní** inej účtovnej jednotky a nie sú cenným papierom alebo podielom v dcérskej účtovnej jednotke alebo v účtovnej jednotke s podielovou účasťou sme sa bližšie venovali v predchádzajúcej časti.

Deriváty

V prípade účtovania o **derivátoch** rozlišujeme, či ide o deriváty určené na obchodovanie na tuzemskej burze, zahraničnej burze alebo inom verejnom trhu, alebo či ide o deriváty určené na obchodovanie na neverejnom trhu.

O zmene reálnej hodnoty derivátov určených na obchodovanie na tuzemskej burze, zahraničnej burze alebo inom verejnom trhu účtujeme nasledovne:

- *zvýšenie reálnej hodnoty* zaúčtujeme v prospech účtu 667 – Výnosy z derivátových operácií so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 373 – Pohľadávky

⁴⁴ ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24, č. 4, s. 8.

a záväzky z pevných termínových operácií, na ťarchu účtu 376 – Nakúpené opcie alebo na ťarchu účtu 377 – Predané opcie,

- *zníženie reálnej hodnoty* zaúčtujeme na ťarchu účtu 567 – Náklady na derivátové operácie so súvzťažným zápisom v prospech účtu 373 – Pohľadávky a záväzky z pevných termínových operácií, v prospech účtu 376 – Nakúpené opcie alebo v prospech účtu 377 – Predané opcie.

O zmene reálnej hodnoty derivátov určených na obchodovanie na neverejnom trhu účtujeme nasledovne:

- *zvýšenie reálnej hodnoty* zaúčtujeme v prospech účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 373 – Pohľadávky a záväzky z pevných termínových operácií, na ťarchu účtu 376 – Nakúpené opcie alebo na ťarchu účtu 377 – Predané opcie,
- *zníženie reálnej hodnoty* zaúčtujeme na ťarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov so súvzťažným zápisom v prospech účtu 373 – Pohľadávky a záväzky z pevných termínových operácií, v prospech účtu 376 – Nakúpené opcie alebo v prospech účtu 377 – Predané opcie.

Tabuľka č. 14: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka – Deriváty

Por. č.	Účtovný prípad	Účtovací predpis	
		MD	D
1.	Zmena reálnej hodnoty derivátov na obchodovanie, s ktorými sa obchoduje na tuzemskej burze, zahraničnej burze alebo inom verejnom trhu:		
	a) zvýšenie reálnej hodnoty	373, 376, 377	667
	b) zníženie reálnej hodnoty	567	373, 376, 377
2.	Zmena reálnej hodnoty derivátov na obchodovanie, s ktorými sa obchoduje na neverejnom trhu:		
	a) zvýšenie reálnej hodnoty	373, 376, 377	414

	b) zníženie reálnej hodnoty	414	373, 376, 377
--	-----------------------------	-----	------------------

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Majetok a záväzky zabezpečené derivátmi

O **majetku a záväzkoch zabezpečených derivátmi** účtujeme rovnako ako pri derivátoch určených na obchodovanie na neverejnom trhu.

V prípade zabezpečeného majetku účtujeme o zmene reálnej hodnoty nasledovne:

- *zvýšenie reálnej hodnoty* zaúčtujeme v prospech účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu príslušného účtu majetku,
- *zníženie reálnej hodnoty* zaúčtujeme v prospech príslušného účtu majetku so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov.

Ak účtujeme o zmene reálnej hodnoty zabezpečených záväzkov, účtujeme nasledovne:

- *zvýšenie reálnej hodnoty* zaúčtujeme na ťarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu záväzku,
- *zníženie reálnej hodnoty* zaúčtujeme na ťarchu príslušného účtu záväzku so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov.

**Tabuľka č. 15: Zobrazenie účtovania majetku a záväzkov, ktoré oceňujeme reálnou hodnotou len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka –
Majetok a záväzky zabezpečené derivátmi**

Por. č.	Účtovný prípad	Účtovací predpis	
		MD	D
1.	Zmena reálnej hodnoty majetku zabezpečeného derivátmi:		
	a) zvýšenie reálnej hodnoty	účet majetku	414
	b) zníženie reálnej hodnoty	414	účet majetku

2.	Zmena reálnej hodnoty záväzkov zabezpečených derivátmi:		
	a) zvýšenie reálnej hodnoty	414	účet záväzku
	b) zníženie reálnej hodnoty	účet záväzku	373, 376, 377

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Opatrenie MF SR

Záver

V súčasnosti sa reálna hodnota využíva pri oceňovaní majetku a záväzkov viac ako v minulosti. Dôvodom je novelizácia zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.1.2016. Novelizáciou zákona prišlo k zrušeniu reprodukčnej obstarávacej ceny, a teda okruh majetku a záväzkov oceňovaných reálnou hodnotou sa rozšíril o ďalšie druhy majetku a záväzkov predtým oceňovaných reprodukčnou obstarávacou cenou.

Cieľom našej bakalárskej práce je analyzovať reálnu hodnotu z účtovného hľadiska podľa národnej právnej úpravy účtovníctva a jej aplikácia vo vzťahu k jednotlivým druhom majetku a záväzkov.

Reálna hodnota úzko súvisí so zásadou verného a pravdivého zobrazenia skutočností. Odporcovia však reálnu hodnotu nepovažujú za veľmi objektívnu oceňovaciu veličinu, pretože poznáme viacero foriem reálnej hodnoty, z ktorých väčšinu môžeme zistiť aj odhadom.

Oceňovanie v účtovníctve je veľmi dôležité pri zostavovaní účtovnej závierky. Ak by sme v účtovníctve nevyužívali oceňovanie majetku a záväzkov, nebolo by možné, na základe údajov z účtovnej závierky, zistiť finančnú situáciu účtovnej jednotky. O to výhodnejšie je, pri následnom ocenení majetku a záväzkov, využiť reálnu hodnotu, ktorá presnejšie vystihuje situáciu na trhu, v porovnaní s ocenením majetku a záväzkov v historických cenách.

V prvej kapitole sme sa zamerali na teoretické vymedzenie problematiky oceňovania v účtovníctve vo všeobecnosti, analyzovali sme jednotlivé účtovné zásady aplikované pri oceňovaní a taktiež sme analyzovali jednotlivé oceňovacie veličiny rozdelené podľa časového hľadiska.

V tretej kapitole sme bližšie analyzovali reálnu hodnotu ako oceňovaciu veličinu podľa národnej právnej úpravy účtovníctva. To znamená, že sme vymedzili a charakterizovali jednotlivé formy reálnej hodnoty. Ďalej sme sa venovali majetku a záväzkom oceňovaným reálnou hodnotou. Vymedzili sme majetok a záväzky oceňované pri prvotnom ocenení a pri následnom ocenení, a tiež sme ich rozdelili do skupín. V poslednej časti sme pomocou tabuliek a schém priblížili zobrazenie účtovania o majetku a záväzkoch v ocenení reálnou hodnotou a zmenu reálnej hodnoty.

Zoznam použitej literatúry

1. KOLEKTÍV AUTOROV. 2012. *Vybrané kapitoly z účtovníctva podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava: EKONÓM, 2012. 150 s. ISBN 978-80-225-3528-1.
2. Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.
3. PAKŠIOVÁ, R. – JANHUBA, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2012. 255 s. ISBN 978-80-8078-445-4.
4. PAKŠIOVÁ, R. 2016. Porovnanie oceňovania v účtovníctve do 31. decembra 2015 a od 1. januára 2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24. č. 2, s. 2-10.
5. ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2011. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2011. 290 s. ISBN 978-80-8078-418-8.
6. ŠLOSÁROVÁ, A. 2014. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava: EKONÓM, 2014. 520 s. ISBN 978-80-225-3800-8.
7. ŠLOSÁROVÁ, A. 2009. Deň oceňovania reálnou hodnotou. In *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie: Účtovníctvo a audítorstvo v procese svetovej harmonizácie*. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-225-2740-8, s. 196-199.
8. ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24. č. 3, s. 2-7.
9. ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24. č. 4, s. 2-9.
10. ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1.1.2016. In *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi*. ISSN 1335-2024, 2016, roč. 24. č. 5, s. 2-11.
11. TKÁČOVÁ, L. – JUHÁSZOVÁ, Z. 2013. *Reálna hodnota (Fair Value) ako oceňovacia veličina*. 1. vyd. Bratislava: EKONÓM, 2013. 128 s. ISBN 978-80-225-3799-5.
12. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.